

Els futurs de "La Caixa"

"La Caixa" renovarà el mes de febrer els seus òrgans de govern sota el signe de la continuïtat. Quasi espremut el mercat català, es prepara per a la conquesta d'Espanya.

El mes de febrer la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "La Caixa", ha de renovar parcialment el seu organisme bàsic de representació: l'assemblea general, on hi ha representats diversos estaments dins els percentatges que marca la Llei de Caixes de la Generalitat de Catalunya. Treballadors, clients, entitats fundadores i d'interès social, i corporacions locals —ajuntaments i consells comarcals— formen part d'aquest fòrum quasi simbòlic. Quasi, perquè l'assemblea general té almenys una atribució important: escollir entre els seus membres les 22 persones que constituïran el Consell d'Administració de l'entitat i que alhora hauran de designar-ne el president.

Un dels seients de l'assemblea general que al febrer s'hauran de renovar és el que ocupa l'actual president, Joan Antoni Samaranch, en representació de l'Ateneu Barcelonès, una de les entitats fundadores de "La Caixa". Fonts oficials de "La Caixa" han explicat a aquesta revista que no esperen sorpreses i que, si tot transcorre normalment, Joan Antoni Samaranch serà designat de nou per l'Ateneu Barcelonès representant a l'assemblea general i, en acabat, reelegit com a president de l'entitat financera.

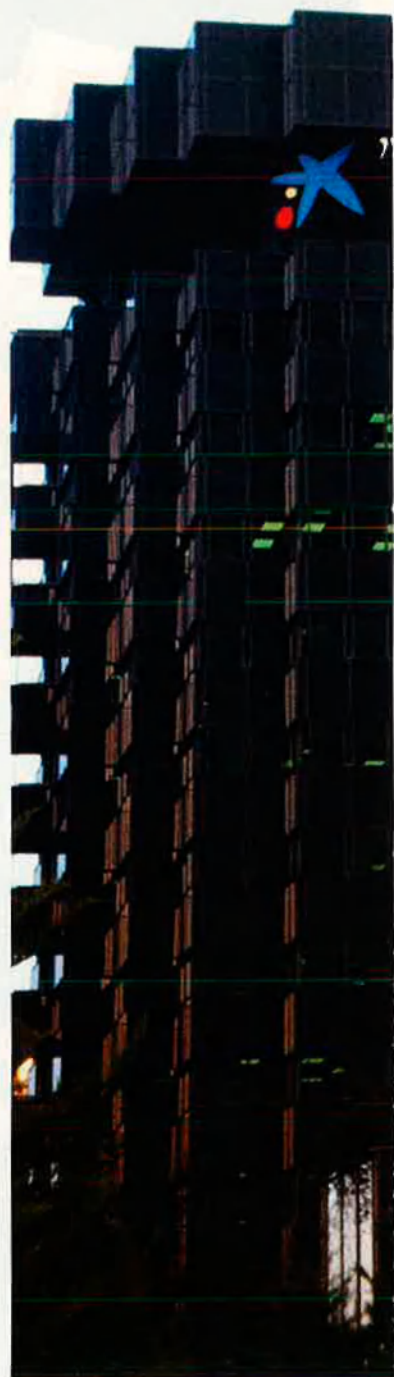
El president de l'Ateneu Barcelonès, Heribert Barrera —també president d'ERC—, ha declarat a EL TEMPS que "aquesta és una decisió que haurà de prendre la junta de l'Ateneu en una de les pròximes reunions". L'històric dirigent independentista no vol avançar cap opinió personal sobre la qüestió, però es mostra "satisfet" del paper exercit per Samaranch en els òrgans de govern de "La Caixa".

Fonts de la Junta de l'Ateneu —que guarda un equilibri entre membres d'orientació nacionalista-independentista i de l'òrbita socialista— han confirmat a EL TEMPS que la decisió encara no ha estat presa, però que la cosa més probable és que es renovi la confiança a Samaranch. Aquestes fonts, que demanen de mantenir-se en l'anonimat, indiquen que l'Ateneu es troba en la mateixa situació que ara fa quatre anys, quan la nova Junta presidida per Barrera va haver de de-

cidir si continuava designant el president del COI, tal com es feia des de molts anys enrere. "Llavors vam valorar els pros i els contres, i ens vam adonar que, si no el proposàvem nosaltres, ho faria qualsevol de les altres entitats representades a l'Assemblea General. Hauríem generat un gran escàndol a la ciutat, però res més". Un altre dels factors sospesats aleshores fou el de rendibilitat: "Com a entitat fundadora conservem una influència dins 'La Caixa'. Procurem de treure'n benefici i la veritat és que fins ara 'La Caixa' s'ha portat molt bé amb l'Ateneu".

Així, doncs, la continuïtat de Joan Antoni Samaranch sembla assegurada. Tot i això, és molt possible que el mes de febrer apareguin alguns signes rellevants amb vista a la seva futura successió. Entre els cenacles financers barcelonins es dona per segur que un dels personatges que accediran a l'assemblea general és Carles Ferrer Salat, ex-president de la CEOE, actual president de la patronal europea. Fa pocs mesos el Banc d'Europa, presidit per Ferrer Salat, i en greus dificultats financeres, va ser adquirit per "La Caixa", que l'ha incorporat al seu grup bancari, juntament amb Caixabank.

Una institució clau. Ser president de "La Caixa" significa ser al capdavant del principal poder econòmic de Catalunya i dels primers de l'estat espanyol. De fet "La Caixa" és, per les seves dimensions, la principal caixa d'estalvis de l'estat, tot i haver limitat fins ara la seva acció comercial al Principat i les Illes gairebé exclusivament. A final de l'any passat, acumulava uns passius (dipòsits de clients) d'aproximadament cinc bilions i mig de pessetes, una xifra que representa un 30% de l'estalvi generat al Principat i a les Illes. El 70% restant, se'l reparteixen entre deu caixes més i la resta d'entitats bancàries, catalanes i espanyoles. La seva principal competidora al mercat català, Caixa de Catalunya, en gestionava gairebé un bilió i mig. La xarxa d'oficines amb l'estel de Miró és de 2.362, de les quals 1.583 al Principat, 147 a les Illes i 84 al País Valencià. Caixa de Catalunya, la segona en

Vilarasau i Samaranch. Tots dos continuaran al capdavant de "La Caixa".

el rànquing, en té 668 en total. "La Caixa" també és la primera entitat en nombre de treballadors: 11.580, per 3.453 La Caixa de Catalunya.

"D'aquestes xifres es deriva una conclusió òbvia: és una institució clau i capdavantera i, dins el sistema financer català, és a anys llum de les altres", assegura Martí Parellada, catedràtic d'Economia i autor de diversos treballs sobre l'estructura econòmica de Catalunya i la seva evolució.

L'únic indicador en què "La Caixa" no capdavantaja el rànquing del sector és en el de rendibilitat. L'entitat va arribar a final del 1993 amb uns beneficis nets de 39.000 milions de pessetes. Aquesta xifra és, en nombres absoluts, la més alta de totes les caixes catalanes, però, considerada en proporció als actius totals mitjans, situa l'entitat en l'últim lloc de la taula, amb una raó del 0,6. Des de la fusió que va originar "La Caixa", l'any 89, l'entitat no ha aconseguit de superar la raó de beneficis que aconseguí per separat la Caixa de Barcelona i la Caixa de Pensions. Però Antoni Brufau, director general adjunt executiu, està convençut que aquest punt feble és una circumstància conjuntural. "Els resultats consolidats dels nou primers mesos del 94 reflecteixen un augment d'un 38,8% respecte al mateix període de l'any passat".

Brufau no creu desproporcionada a la magnitud de l'entitat que "La Caixa" ocupi l'últim lloc del rànquing de beneficis: "'La Caixa' és una entitat que duu a terme una expansió important, que exigeix grans inversions. Aquest any hauré obert 70 oficines noves". El director general adjunt gira la truita de les estadístiques per demostrar la bona salut de "La Caixa": "Cada cadascun dels empleats administra, cada any, un total de 480 milions de pessetes, més del doble de la mitjana del conjunt de bancs i un 60% més que la mitjana de les caixes".

La magnitud de les xifres de les dimensions de "La Caixa" posa damunt la taula la qüestió de l'estratègia del creixement continuat, oberta per Josep Vilarasau des que es va fer càrrec de la Direcció General de l'entitat, l'any 76. Catalunya s'ha fet petita per a "La Caixa"? "Actualment tenim un mercat consolidat, que és el català, i el nostre repte és la resta d'Espanya. Si no

hi anem nosaltres, s'ho menjaran els altres", respon Rosa Cullell, responsable de comunicació de l'entitat. Si al Principat i a les Illes "La Caixa" acumula un 30% de l'estalvi dels ciutadans, en el còmput global de l'estat aquest percentatge es redueix al 2%. "En el futur pròxim la nostra prioritat és el mercat madrileny, ja que tant des del punt de vista de l'estalvi com de la inversió és potencialment el més rendible"

Antoni Garrido, professor de la Universitat de Barcelona i especialista en sistemes financers, explica que "la dimensió de les entitats financeres acostuma a tenir relació amb el mercat en el qual operen. 'La Caixa' ha arribat a un punt en què el seu mercat natural, que és Catalunya, és plenament explotat. Per això es llança a competir en nous mercats, especialment l'espanyol".

Presentes pertot. Però la creixent influència de "La Caixa" en l'economia i la societat catalanes no es mesura només amb indicadors com la xarxa d'oficines, el nombre de treballadors o el total de passius captats. La importància de l'entitat en l'òrbita econòmic català va més enllà del que indiquen aquestes xifres. "La Caixa" participa en el capital d'una sèrie d'empreses d'infraestructures decisives per a l'economia catalana com Gas Natural (que en els anys vinents gasificarà tot l'estat), Aigües de Barcelona (societat que assegura aquest servei bàsic a tota la conurbació de Barcelona, on es concentra el 70% de la població del Principat), o ACESA (concessionària de la majoria d'autopistes que recorren el Principat). La seva filial immobiliària, INCO-SA, és la tercera de l'estat després de dos autèntics gegants: Metrobacesa i Dragados y Construcciones. I, fruit dels seus acords amb el Banc de Santander, recentment ha entrat en un dels negocis més rendibles dels anys a venir, la gestió d'aparcaments: "La Caixa" controla la societat SABA, líder d'aquest sector. (La bona relació entre Vilarasau i els Botín s'ha traduït també en un tracte que ha portat "La Caixa" a adquirir un paquet d'accions de Banesto.)

Però la cartera de societats participades de "La Caixa" no s'acaba aquí. Empreses com Edicions 62, Túnel del Cadí, SA o l'estació d'esquí de Vaqueira i Beret, noms tots ells que formen part de l'imaginari col·lectiu dels catalans, són també participades per "La Caixa". Com es pot veure en el gràfic que acompanya aquesta article, a un ciutadà mitjà del Principat no li cal ser client directe de "La Caixa" per a entrar en contacte diàriament amb la principal entitat financera del país.

Els tentacles de "La Caixa" no s'han estès al món estrictament industrial. A diferència dels bancs tradicionals, que controlen directament la gestió de grans corporacions industrials, "La Caixa" ha defugit voluntàriament tota inversió d'aquest tipus, considerada "massa arriscada". De fet, per a molts bancs la cartera industrial s'ha convertit en un dels principals problemes de

Un tram de les autopistes d'ACESA, societat participada per "La Caixa". L'entitat financera inverteix prioritàriament en empreses d'infraestructures o de serveis.

solvència, especialment des del desencadenament de la crisi econòmica. "El nostre criteri és d'efectuar inversions en empreses de serveis i infraestructures, poc especulatives, estables en cotització i que presten un servei a la societat, si bé sabem que la rendibilitat s'hi planteja a llarg termini. No hi ha cap caixa que tingui una cartera industrial de risc", expliquen a "La Caixa".

L'escassa connexió de l'entitat amb el teixit productiu català es posa de manifest també en la seva política creditícia. Els clients principals de "La Caixa" són les economies individuals i familiars, i per tant els seus crèdits són bàsicament de consum (per a comprar un cotxe, anar de viatge, etc.) i hipotecaris. Aquesta prioritat es manifesta també en el disseny i en l'estructura de les oficines, i també en la formació dels treballadors, tot pensat per a atendre el client familiar. Aquest és un fenomen comú a la majoria de caixes d'estalvi ("el 92% dels clients de les caixes són persones físiques", apunta Antoni Garrido), però el fet que Catalunya no disposi d'una banca pròpia suficientment forta per a donar suport al seu teixit productiu fa que les empreses catalanes, petites, mitjanes o grans, es vegin obligades, majoritàriament, a buscar finançament en la banca tradicional espanyola. Aquesta és, segons molts analistes, l'assignatura pendent de "La Caixa" en la seva relació amb l'economia catalana.

Però Antoni Brufau no ho veu de la mateixa manera. El director general adjunt creu que per a mesurar el grau d'implicació de "La Caixa" en el teixit productiu real no s'ha de prendre com a indicador la política creditícia, sinó la d'inversions, concretada en la cartera de renda variable de l'entitat, en què figuren inversions en empreses com Gas Natural, Aigües de Barcelona, ACESA, Túnel del Cadí, Autema o Aucat. Basant-se en aquestes dades, Brufau conclou que "La Caixa" és l'entitat financera, de totes les que operen a Catalunya, més implicada en el teixit productiu".

L'altre gran vehicle de penetració de "La Caixa" en la societat catalana és la seva activitat social, cultural i de serveis. En el moment de tancar aquesta edició, per exemple, "La Caixa" i el FC Barcelona negociaven el tancament d'un acord que permetrà a la institució financera de posar un primer peu en la gestió dels serveis de l'equip blau-grana, concretament en l'apartat de venda d'entrades i tramitació d'abonaments. Aquests serveis serien cedits a "La Caixa" per Banca Catalana, que és oficialment, i per tres anys i mig més, el banc oficial del Barça. També la setmana passada es va fer saber un acord entre "La Caixa" i el RCE Espanyol per llançar entre els socis periquitos la targeta Visa-Espanol. Més al Sud, el València CF negocia en aquests moments amb "La Caixa" la circulació d'una targeta Visa de característiques similars.

Però no sols els principals clubs esportius del

CARTERA DE PARTICIPACIONS: MÉS QUE UNA CAIXA

INCOSA (Immobiliària): participació 99%

Aigües de Barcelona: participació 25%

Gas Natural: participació 25%

Port Aventura: participació 30%

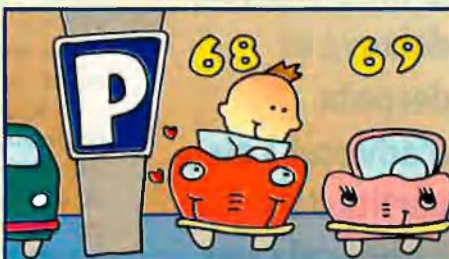
Un ciutadà mitjà de Catalunya està continuament en contacte amb 'La Caixa', encara que no en sigui client directe. EL TEMPS ha reconstruït un itinerari possible a través de deu de les societats participades per l'entitat financera. A diferència dels bancs, 'La Caixa' només inverteix en empreses de serveis -no industrials-, sovint estratègiques. Són inversions poc arriscades, rendibles a llarg termini. Altres societats participades per 'La Caixa' són: Banc d'Europa (75%), CaixaBank (100%), Aucat-Autopistes de Catalunya, SA (25%), Vaqueira Beret (11,7%), VidaCaixa-assurances (60%), Banesto (1,4%), entre d'altres. En total, la inversió és de 331.000 milions de ptes., que donen uns dividends d'uns 20.000 milions cada any.

ACESA (autopistes): participació 43%

Edicions 62: participació 24,5%

SABA (aparcaments): participació 24%

Túnel del Cadí: participació 53%

Museu de la Ciència: 100% Fundació Caixa

Telefònica: participació 1,37%

país s'acosten a "La Caixa". La capacitat de despesa de l'entitat financera i la seva xarxa d'oficines en tot el territori del Principat fan que siguin diversos els departaments de la Generalitat de Catalunya que tenen algun conveni o acord de col·laboració amb l'entitat. És el cas, per exemple, de les conselleries de Treball (des del mes de febrer qualsevol empresa o treballador parat podrà consultar a través de les terminals Servi-Caixa una extensa base de dades d'oferta i demanda de feina elaborada per la Conselleria); Ensenyament (tots els instituts públics i privats de Catalunya oferiran als seus alumnes un programa multimèdia d'informació sobre la sida elaborat per la Fundació "La Caixa"); Sanitat (la

Fundació ha finançat l'equipament i la formació del personal del laboratori de retrovirologia de l'hospital de Can Ruti, i finançarà el nou servei d'atenció domiciliària als malalts de sida que posa en marxa l'Hospital Clínic de Barcelona); o Cultura (que ha signat amb "La Caixa" un programa marc de col·laboració).

Consolidada amb escriu la seva penetració i influència a Catalunya, "La Caixa" ha obert una nova etapa amb l'envit de competir pel mercat espanyol. Aquest febrer, la renovació dels seus òrgans de govern avalarà l'estratègia seguida fins ara pels seus directius. La conquesta d'Espanya es farà sota el signe de la continuïtat: el signe dels futurs de "La Caixa". **Eduard Voltas**